

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Concreció i desenvolupament del
currículum de l'educació infantil i primària

29/01/2018

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Índex

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil i primària	4
1 Orientacions per a l'organització del currículum	4
2 Competències bàsiques: identificació i desplegament	5
3 Programació	5
4 Avaluació	6
4.1 Criteris generals	6
4.2 Promoció dels alumnes	7
4.3 Activitats de reforç d'estiu	8
4.4 Prova diagnòstica	8
4.5 Proves de 6è	8
5 Àmbit lingüístic	9
6 Coordinació entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria	10
7 Atenció a la diversitat	11
7.1 Mesures i suports universals	12
7.1.1 Programació i metodologia de treball a l'aula	12
7.1.2 Organització del centre: intervenció dels tutors i d'altres docents i del personal educador i auxiliar	12
7.1.3 Acció tutorial	13
7.1.4 Carta de compromís educatiu	14
7.1.5 Projecte de convivència	14
7.1.6 Comissió d'atenció a la diversitat	15
7.2 Mesures i suports addicionals	16
7.2.1 Suport escolar personalitzat (SEP)	16
7.2.2 Atenció als alumnes nous i als alumnes de procedència estrangera que necessiten suport lingüístic i social per accedir al currículum	17
7.2.3 Atenció als alumnes que pateixen malalties prolongades	25

7.3 Mesures i suports intensius per als alumnes amb necessitats educatives especials	25
7.3.1 Plans Individualitzats (PI)	25
7.3.2 Unitats de suport a l'educació especial (USEE)	26
7.3.3 Provisió de suport dels centres d'educació especial als centres ordinaris i escolaritat compartida	28
7.3.4 Aules integrals de suport (AIS)	29
9 Normativa d'aplicació (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil i primària)	30

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil i primària

1 Orientacions per a l'organització del currículum

Per a l'organització del currículum del segon cicle de l'educació infantil és d'aplicació el [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil així com les [orientacions per al desplegament del currículum del segon cicle d'educació infantil](#).

Al web de la XTEC, secció Currículum i orientació > [Educació infantil](#), hi ha un recull de recursos i materials relatius a l'organització curricular d'aquest cicle.

El Govern de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Departament d'Ensenyament, estableix i desenvolupa el [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, d'acord amb l'Estatut d'autonomia de Catalunya 6/2006, de 19 de juliol; la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació; les directrius de la Unió Europea, i tenint en compte el currículum bàsic de l'educació primària.

El currículum de l'educació primària comprèn els objectius de l'etapa, les competències bàsiques pròpies de cada àmbit que han d'assolir els alumnes, els continguts i els criteris d'avaluació de les diverses àrees i les orientacions metodològiques i d'avaluació de cada àmbit.

El currículum s'organitza en àmbits que agrupen les àrees de coneixement que s'han d'impartir en cada nivell de l'etapa, deixant a opció de les famílies l'àrea de valors socials i cívics o l'àrea de religió, que també s'han d'avaluar com les altres àrees.

És la guia de les activitats educatives escolars, n'explicita les intencions i proporciona línies d'acció adequades als mestres que tenen la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació, procurant desvetllar la motivació, la curiositat i la imaginació dels nens. Combina una cultura general àmplia amb el treball de les àrees necessàries perquè tots els alumnes adquireixin els aprenentatges per poder actuar amb una capacitat reforçada d'autonomia, criteri i responsabilitat personal.

El Departament d'Ensenyament posa a disposició dels centres els documents de desenvolupament de les competències pròpies de cada àmbit. Aquests documents es poden consultar a l'apartat [Currículum i orientació](#) del web de la XTEC.

L'etapa d'educació primària consta de 5.250 hores lectives; d'aquestes, 525 són d'esbarjo i les 4.725 restants es destinen als àmbits del coneixement (es computen 35 setmanes lectives per curs escolar a raó de 25 hores setmanals, inclòs l'esbarjo).

La distribució horària mínima i global d'etapa per a cadascun dels àmbits s'estableix en l'annex 4 del Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

D'acord amb el principi d'escola inclusiva, la concreció i el desenvolupament del currículum han de garantir la coordinació de l'equip docent amb l'objectiu de portar a terme les actuacions educatives, tant en l'atenció a la diversitat com en els processos

d'avaluació. La publicació *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu* dona orientacions per a docents i professionals d'atenció educativa dels centres d'educació infantil i primària.

La llengua catalana ha de ser la llengua normalment emprada de comunicació i d'aprenentatge de referència. És important, per tant, que el mestre i tot personal que fa atenció directa a l'alumnat tingui present que és model de llengua i que, per tant, la llengua que utilitza és la que aprendran els infants, tant pel que fa a l'ús com pel que fa la qualitat lingüística.

2 Competències bàsiques: identificació i desplegament

Per a l'organització del currículum de l'educació primària s'aplica el [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Al web del Departament d'Ensenyament, apartat Departament > [Publicacions](#) i al web de la XTEC, apartat Currículum i orientació > [Educació primària](#), es poden trobar els documents d'identificació i desplegament a l'educació primària, quant a:

- [Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit matemàtic](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit digital](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic de llengües estrangeres](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit de coneixement del medi natural, social i cultural](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit d'educació en valors](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit artístic \(educació artística: visual i plàstica, música i dansa\)](#)
- [Competències bàsiques de l'àmbit d'educació física](#)

En breu s'hi afegiran els documents d'identificació i desplegament referents a:

- Competències bàsiques de l'àmbit d'aprendre a aprendre
- Competències bàsiques de l'àmbit d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

Aquests documents es presenten amb altres recursos i materials de suport als centres per a la millora de l'adquisició de les competències bàsiques dels alumnes. Els documents identifiquen i despleguen les competències bàsiques de diferents àmbits que els centres han de conèixer i incorporar en les programacions, en la presa de decisions metodològiques i en el disseny de les activitats d'avaluació.

3 Programació

El [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de segon cicle d'educació infantil fixa que l'educació infantil ha d'afavorir el desenvolupament de les capacitats i la seva interrelació, que ha de permetre als

nens i les nenes créixer integralment com a persones en el món actual, amb uns aprenentatges continuats i progressius que continuaran en l'etapa d'educació primària amb l'adquisició de les competències bàsiques

Els centres han de preveure en la programació del segon cicle d'educació infantil de quina manera contribuiran a desenvolupar les capacitats dels infants mitjançant propostes el màxim de globalitzades possible i que parteixin de l'interès i curiositat dels infants.

El [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària fixa com a principal objectiu l'aprofundiment en el model competencial per garantir l'adquisició de les competències bàsiques dels alumnes en acabar l'etapa obligatòria.

Cal planificar, en la programació, el procés d'assoliment de les competències, avaluar-ne el procés, reconduint-lo si cal, i valorar periòdicament el grau aconseguit. Per això cal fer una bona selecció dels continguts, establir les estratègies metodològiques que portin a un coneixement d'aquests continguts d'una manera més contextualitzada, més conscient i més raonada, així com prendre decisions en aspectes d'organització del temps, de les agrupacions d'alumnes i de les interaccions que s'estableixen.

El Departament d'Ensenyament també posa a disposició dels mestres i dels equips docents un recull de materials que faciliten el debat pedagògic per a la millora dels aprenentatges de tots els alumnes i la formalització de la programació de l'aula i de l'escola a [El currículum a l'escola i a l'aula](#).

4 Avaluació

4.1 Criteris generals

En el segon cicle de l'educació infantil, el procediment d'avaluació dels alumnes i els documents i requisits formals del procés es regulen a l'[Ordre EDU/484/2009](#), de 2 de novembre. En aquest cicle, l'avaluació s'ha d'entendre com el procés d'observació i anàlisi sistemàtica del procés d'ensenyament-aprenentatge. L'observació és l'eina fonamental per seguir els progressos dels infants. Té com a finalitat recollir informació sobre el seu desenvolupament i, a partir de l'anàlisi, prendre decisions educatives per verificar el grau d'assoliment dels objectius i facilitar l'adaptació de l'ajut pedagògic a les característiques individuals de cada infant.

En l'educació primària, el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació es regulen a l'[Ordre ENS/164/2016](#), de 14 de juny.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes en l'educació primària ha de ser contínua i global, amb una observació sistemàtica de l'assoliment dels objectius educatius, integradora de les valoracions de totes les àrees, amb una visió globalitzada del procés d'aprenentatge al llarg de l'etapa i centrada en el desenvolupament i la consolidació de les competències bàsiques. Ha de ser, també, formadora i formativa,

amb la finalitat de detectar les dificultats tan bon punt es produeixin, esbrinar-ne les causes i prendre les mesures necessàries a fi que l'alumne pugui continuar amb èxit el seu aprenentatge.

L'alumne ha d'estar informat en tot moment del seu progrés per orientar-ne el rendiment cap a l'èxit escolar i poder prendre, amb l'ajut dels mestres, decisions per millorar. De la mateixa manera, les famílies han de tenir informació sobre el procés d'aprenentatge dels fills, amb referència al nivell exigít, i rebre orientacions per ajudar-los a millorar.

Els referents per a l'avaluació, que s'estableixen a l'[article 15](#) del Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, són les competències bàsiques i els criteris d'avaluació de les àrees. Aquests criteris mostren el grau d'assoliment de les competències bàsiques de cada àmbit.

Els alumnes per als quals es considera que les adaptacions incorporades en la programació ordinària i les mesures de reforç o ampliació previstes són insuficients per a l'assoliment de les competències bàsiques de l'etapa, es poden utilitzar criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell corresponent. En aquests casos s'ha d'elaborar un pla individualitzat (PI) que ha d'identificar, com a mínim, els àmbits o les àrees en què s'utilitzaran aquests criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell corresponent per a l'avaluació de l'alumne. Aquests criteris d'avaluació s'han d'especificar, i informar-ne la família.

Després de cada sessió trimestral de la comissió d'avaluació, el tutor o tutora ha d'informar per escrit els pares o els tutors legals de l'alumne. Els informes escrits són l'element habitual de comunicació; cada centre ha d'elaborar un model propi que reflecteixi els resultats obtinguts en l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumne, els aspectes personals i evolutius que es consideri oportú esmentar, les mesures complementàries o de reforç adoptades o previstes, i les orientacions qualitatives que permetin a les famílies i als alumnes trobar, en col·laboració amb els docents, estratègies per aconseguir millorar-ne els aprenentatges. Altres informacions sobre el seguiment de l'alumne es poden vehicular per mitjà d'entorns virtuals.

Al final de cada un dels sis cursos de l'etapa s'ha d'avaluar el procés d'assoliment de les competències bàsiques dels alumnes.

El Departament d'Ensenyament també posa a disposició dels mestres i dels equips docents un recull de materials [El currículum a l'escola i a l'aula](#), que faciliten el debat pedagògic i la reflexió sobre l'avaluació formativa com a element del procés d'aprenentatge de l'alumne.

4.2 Promoció dels alumnes

Generalment, en finalitzar el curs escolar, els alumnes passen al curs següent i a l'etapa d'educació secundària obligatòria en finalitzar el sisè curs de l'educació primària. En algun cas la comissió d'avaluació pot decidir que un alumne romanguí en el mateix curs si els aprenentatges adquirits o el grau de maduresa no li permeten seguir amb

profit els aprenentatges del curs superior.

Aquesta decisió només es pot adoptar una vegada al segon cicle d'educació infantil i una vegada al llarg de l'etapa de primària, o dues en el cas dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu; en aquests casos cal valorar el procés d'assoliment de les competències bàsiques i les repercussions positives i negatives previsible que pugui tenir la decisió, així com l'opinió dels pares o tutors legals. Els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals poden flexibilitzar la permanència en un nivell en tota l'etapa quan el ritme personal d'aprenentatge i el grau de maduresa adequat així ho aconsellin.

Cal garantir que el o la cap d'estudis o membre que designi l'equip directiu assisteixi a les reunions finals de la comissió d'avaluació de sisè, ja que en aquest curs es valoren els aprenentatges de tota l'etapa.

Així mateix, a partir de l'anàlisi dels resultats globals del grup i del centre, i dels resultats de les proves d'avaluació facilitades pel Departament d'Ensenyament, es prendran, si escau, decisions de millora sobre els objectius, la gestió organitzativa i les estratègies d'ensenyament i aprenentatge que cal aplicar.

4.3 Activitats de reforç d'estiu

L'equip de mestres ha de garantir que l'alumne de sisè que el curs següent ha d'iniciar l'educació secundària obligatòria però no ha assolit satisfactòriament les competències de l'àrea de llengua i de matemàtiques, durant l'estiu faci activitats de reforç d'aquestes àrees. Al web de la XTEC, secció Currículum i orientació, hi ha el document [Orientacions per a les activitats de reforç d'estiu](#). A l'inici del primer curs d'ESO l'alumne ha de lliurar les activitats de reforç d'estiu al tutor o tutora per tal que es tinguin en compte en l'avaluació inicial i en les posteriors actuacions de reforç.

4.4 Prova diagnòstica

Durant l'etapa, en el tercer curs d'educació primària, s'ha de fer la prova d'avaluació diagnòstica que elabora el Departament d'Ensenyament. El curs 2017-2018 la prova es farà entre el 5 i el 16 de març de 2018.

La prova té un caràcter orientador i formatiu per als centres i no determina l'expedient acadèmic dels alumnes. L'avaluació diagnòstica mesura el nivell d'assoliment de les competències bàsiques. Els resultats de la prova cada a centre i l'informe corresponent, juntament amb altres indicadors, ajuden els centres a analitzar, valorar i reorientar, si cal, la seva pràctica docent. Per ampliar la informació, consulteu el web del Departament d'Ensenyament: [Prova d'avaluació diagnòstica d'educació primària](#).

4.5 Proves de 6è

Per al curs 2017-2018 hi ha previstes dues novetats a l'avaluació de sisè d'educació primària:

- S'hi afegeix l'avaluació de l'àrea de coneixement del medi natural.
- El dictat en llengua catalana, llengua castellana i aranès se substitueix per un àudio i unes preguntes d'opció múltiple simple per avaluar la comprensió oral.

Amb motiu de l'avaluació de l'àrea del coneixement del medi natural, s'afegeix un dia més als ja previstos. Així les proves d'avaluació de l'educació primària a sisè curs s'aplicaran el 8, 9 i 10 de maig de 2018, amb l'objectiu d'avaluar les competències i coneixements bàsics que han d'haver adquirit els alumnes al final de l'educació primària per poder seguir amb normalitat el currículum previst per a l'ESO. El resultat de les proves no té efectes ni en l'avaluació final dels alumnes ni en les decisions del pas de curs.

Per aquest motiu, el centre no ha de programar per als alumnes de 6è curs cap activitat que s'hagi de fer fora del centre durant aquests dies. Es pot trobar informació complementària a la pàgina web del Departament d'Ensenyament: [Prova d'avaluació de sisè curs d'educació primària](#).

5 Àmbit lingüístic

Atès que la competència lingüística és a la base de tots els aprenentatges, el sistema educatiu ha de donar als alumnes les competències necessàries per a la comunicació oral, la comprensió lectora i l'expressió escrita en una societat que necessita, cada cop més, parlants plurilingües en un context creixent de diversitat cultural. Uns parlants que siguin capaços d'entendre i expressar els tipus de missatges que pertocuen a cada nivell educatiu, i que siguin capaços d'interactuar en els diversos contextos comunicatius.

La competència lectora i escrita es relaciona directament amb l'èxit acadèmic, alhora que representa un requisit per participar amb èxit en bona part dels àmbits de la vida adulta. L'aprenentatge de la llengua oral i la seva evolució no es produeixen de manera natural. Molts dels components de la competència oral només es poden aprendre si algú els ensenya directament i, alhora, dona l'oportunitat de participar en situacions comunicatives que en requereixin l'ús.

El Departament d'Ensenyament ha establert com a objectiu estratègic la millora de l'èxit escolar de tots els alumnes. La concreció d'aquest compromís s'ha materialitzat, entre altres coses, en el desenvolupament de dues iniciatives: l'estratègia [Impuls a la lectura](#) (ILEC) i el programa [araESCRIC](#).

Els objectius generals l'ILEC són millorar la competència lectora per augmentar el rendiment acadèmic dels alumnes i afavorir així l'èxit educatiu, aconseguir que els infants i joves assumeixin les seves responsabilitats com a aprenents autònoms amb

capacitat per accedir a la informació i al coneixement, fent de la lectura l'eina per a l'aprenentatge en totes les àrees i matèries del currículum, i formar bons lectors que gaudeixin i aprenguin llegint. Podeu trobar més informació sobre aquest programa a la [XTEC](#).

El programa araESCRIC es proposa facilitar la millora dels resultats de la competència escrita dels alumnes mitjançant processos de reflexió per part dels docents del centre, orientats a la millora de la fonamentació i la coherència, conceptual i metodològica, de la didàctica de l'escriptura. Es planteja per assolir els objectius següents:

- Valorar l'escriptura com a eina de construcció de coneixement i d'aprenentatge.
- Reconèixer l'escriptura com a estratègia transversal per millorar el rendiment escolar a totes les àrees curriculars.
- Identificar el valor de la competència escrita per iniciar el recorregut cap a la participació en els diversos àmbits socials al llarg de la vida.
- Fomentar l'hàbit de l'escriptura personal i del plaer d'escriure per gaudir i créixer.

Podeu trobar més informació sobre aquest programa a la [XTEC](#).

L'article 88 de la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació, prescriu la [biblioteca escolar](#) a tots els centres educatius com a espai d'accés a la informació i font de recursos informatius en qualsevol suport, per posar-los a l'abast d'alumnes, docents i la comunitat educativa, i com a entorn d'aprenentatge que s'integra en els recursos del centre per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les diverses àrees curriculars i especialment de l'hàbit lector.

Aquest recurs ha de:

- Formar part del projecte educatiu de centre.
- Estar integrat al centre i compromès amb el desenvolupament del currículum de les diverses àrees o matèries i dels altres aspectes del projecte educatiu.
- Donar suport a l'aprenentatge dels alumnes i a l'acció docent.
- Tenir en compte les famílies com a col·laboradores del despertar de l'hàbit lector dels alumnes.

6 Coordinació entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria

Amb la finalitat de garantir una adequada transició dels alumnes entre l'etapa d'educació primària i la d'educació secundària obligatòria, els equips directius dels instituts i de les escoles d'on procedeixi l'alumne han de planificar les sessions de coordinació necessàries per assegurar la continuïtat i la coherència del procés educatiu i de l'itinerari formatiu i acordar criteris d'actuació comuns i compartits.

En el marc d'aquesta coordinació, si escau, l'EAP lliura als centres de secundària l'informe psicopedagògic de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu dels alumnes per als quals cal elaborar un pla individualitzat per donar continuïtat a la intensitat i les característiques de les mesures i suports que hagi

necessitat al llarg de l'educació primària i que es prevegi que continuaran necessitant.

7 Atenció a la diversitat

L'atenció a la diversitat i l'assoliment de les competències que permeten el desenvolupament personal i escolar de tots els alumnes és un principi comú en totes les etapes de l'educació obligatòria.

En els documents de gestió del centre s'han de concretar els acords que fan referència als objectius d'èxit educatiu per a tots els alumnes i a l'atenció a la diversitat els quals s'han de veure reflectits en l'organització del centre i en la pràctica professional dels mestres.

L'atenció a les necessitats educatives de tots els alumnes s'ha de plantejar des de la perspectiva global del centre i ha de facilitar la participació de tots els alumnes en els entorns ordinaris de treball.

Els centres han de planificar les mesures i els suports educatius a partir de l'observació dels alumnes i de les seves necessitats, a fi de donar a cadascú la intensitat de suport adequat per millorar-ne el nivell competencial.

Totes les mesures i suports han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als alumnes estratègies per minimitzar les barreres de l'entorn i garantir el benestar emocional, la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

La concreció de les mesures i suports ha de quedar recollida en els documents del centre, en les programacions d'aula i en els plans individualitzats (PI), sempre que se n'elaborin. En aquests hi ha de constar una previsió temporal de les mesures i els suports i en la planificació cal preveure els indicadors d'avaluació que han d'orientar-ne la retirada.

La planificació de l'atenció a l'alumne a partir de la intensitat de mesures i suports parteix del model de "resposta a la intervenció" i es concreta en el següent:

- Mesures i suports universals
- Mesures i suports addicionals
- Mesures i suports intensius per als alumnes amb necessitats educatives especials.

La planificació d'aquestes mesures i suports en un context d'inclusió comporta el següent:

- Planificar i coordinar les mesures i els suports adoptats pel centre per a l'atenció de tots els alumnes.
- L'adopció de mesures i suports addicionals i intensius per a l'atenció a les necessitats específiques de suport educatiu que presenten els alumnes, entre les quals s'han de destacar les derivades del desavantatge educatiu de necessitats educatives especials, de trastorns que condicionen l'aprenentatge, de malalties prolongades i de les altes capacitats.

- Les decisions que s'han adoptar en la incorporació d'alumnes procedents de sistemes educatius estrangers, en especial quan ja han assolit el domini d'alguna llengua curricular impartida en el sistema educatiu de Catalunya.

7.1 Mesures i suports universals

S'inclouen en aquest apartat les mesures i suports que s'adrecen a tots els alumnes, a partir del que estableix el [Decret 119/2015](#), d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Aquestes mesures es recullen en el projecte educatiu del centre i en les seves normes d'organització i funcionament (NOFC) i han de quedar concretades en el pla d'acollida de l'alumne i dels professors, en el pla d'acció tutorial i en les programacions d'aula.

7.1.1 Programació i metodologia de treball a l'aula

Les programacions generals de les àrees i les estratègies metodològiques de treball a l'aula han d'assegurar la participació amb aprofitament de tots els alumnes. El document "Programacions i recursos didàctics" recull orientacions per elaborar-les.

Les estratègies metodològiques d'atenció a tots els alumnes a l'aula poden ser el treball cooperatiu, el treball per projectes, l'ensenyament multinivell, la docència compartida, la tutoria entre iguals, els suports tecnològics, el treball per racons i els tallers dins l'aula, els tallers o les activitats entre nivells i el treball en petits grups dins l'aula, i la resolució participativa dels problemes relacionals i dels conflictes, entre d'altres.

7.1.2 Organització del centre: intervenció dels tutors i d'altres docents i del personal educador i auxiliar

Les escoles han d'organitzar els recursos humans per promoure la inclusió i l'aprenentatge de tots els alumnes, les mesures de treball per a tot el grup classe, per al suport escolar personalitzat o per a l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials. Un cop cobertes les prescripcions horàries establertes al currículum dels diferents nivells segons el projecte educatiu del centre, s'han d'utilitzar les hores disponibles restants per donar suport als alumnes que tenen més dificultats per aprendre.

Les escoles han de prioritzar que els mestres d'educació especial i els mestres d'audició i llenguatge facin atenció directa als alumnes amb necessitats educatives especials en el context de l'aula ordinària. Excepcionalment poden portar a terme les actuacions intensives personalitzades dins o fora de l'aula que es preveuen en el pla individualitzat de l'alumne.

Els educadors d'educació especial, els auxiliars d'educació especial i els monitors de

suport (vetlladors/zeladors) han de conèixer, en la part que els afecta, el pla individualitzat de l'alumne i han de tenir per escrit l'horari, el lloc i les activitats que han de fer, les quals s'han de supervisar per fer els ajustaments necessaris al llarg del curs. La tasca d'aquests professionals ha de promoure l'adquisició de l'autonomia personal, l'autoregulació i l'autodeterminació de l'alumne en un context de participació en l'activitat de l'aula, esmorteint o ometent la seva actuació a mesura que l'alumne adquireix competències.

En el cas que el centre rebi recursos i suport d'un centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos (CEEPSIR), el professional d'aquest servei ha de treballar de manera coordinada amb l'equip docent en els termes que acordin els directors d'ambdós centres.

Quan el centre participa en algun projecte internacional o en un pla o programa d'impuls al plurilingüisme ha d'afavorir espais de coordinació entre els docents participants, en especial si el projecte incorpora auxiliars de conversa, assistents lingüístics o alguna altra participació internacional d'agents educatius complementaris per estimular el domini de les llengües estrangeres. En aquest cas, cal assignar una persona responsable per fer la tutoria de l'auxiliar o assistent durant tot el temps que duri la l'estada al centre educatiu.

7.1.3 Acció tutorial

L'acció tutorial contribueix al desenvolupament d'una dinàmica positiva en el grup classe i a la implicació de cada alumne en el procés educatiu i en la dinàmica del centre. Comporta el seguiment individual i col·lectiu dels alumnes en els termes que s'estableixen en el projecte educatiu i les normes d'organització i funcionament del centre, amb la finalitat de contribuir al desenvolupament integral dels alumnes i prestar-los l'orientació de caràcter personal i acadèmic que els ajudi a assolir la maduresa personal i la integració social.

En el seguiment de l'alumne s'ha de vetllar especialment per l'assoliment progressiu de les competències bàsiques, per la detecció de les dificultats en el moment en què es produeixen i per la coordinació de tots els mestres que incideixen en el mateix alumne, per prendre les mesures necessàries perquè pugui continuar el procés d'aprenentatge.

En l'educació primària, una de les hores setmanals disponibles per completar l'organització del currículum es pot destinar a desenvolupar activitats d'acció tutorial amb el grup classe.

Els centres han d'establir els procediments de relació i cooperació amb les famílies i els han de facilitar informació sobre l'evolució escolar i personal dels fills per facilitar, l'exercici del dret i el compliment del deure de participar i d'implicar-se en el seu procés educatiu. A aquest efecte, el centre ha de preveure en la programació general anual la planificació d'entrevistes, reunions col·lectives o altres actuacions que consideri oportunes. Aquesta planificació ha de garantir, com a mínim, una entrevista individual a l'inici de l'escolaritat i al llarg del curs, i una de col·lectiva durant el primer trimestre de

cada curs.

És propi de la tutoria, sens perjudici de la capacitat d'autoorganització del centre, la realització ordinària d'entrevistes i reunions amb pares o tutors legals, el seguiment de la documentació acadèmica i la coordinació de l'elaboració de les mesures i els suports necessaris per a tots els alumnes.

L'acció tutorial integra les funcions del tutor o tutora, de l'equip docent i les actuacions d'altres professionals.

L'organització del centre ha de preveure, normalment a través de l'equip docent, la planificació, la coordinació i la coherència de les actuacions tutorialis al llarg de tota l'etapa, el seguiment de la seva aplicació i l'avaluació dels seus resultats.

7.1.4 Carta de compromís educatiu

D'acord amb el que disposa l'[article 20](#) de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, els centres han de formular una [carta de compromís educatiu](#) en la qual han d'expressar els objectius necessaris per assolir un entorn de convivència i respecte per al desenvolupament de les activitats educatives, amb la participació de la comunitat escolar i per potenciar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills.

El document "Participació de la comunitat educativa" n'orienta l'organització i la gestió als centres.

7.1.5 Projecte de convivència

Recollint els principis de la [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d'educació i de la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació, el [Projecte de convivència](#) és el document que engloba el conjunt d'accions encaminades a l'aprenentatge de la convivència en el centre educatiu i, per tant, recull les intervencions que el centre educatiu desenvolupa per capacitar tots els alumnes i la resta de la comunitat educativa per fomentar la convivència i la gestió positiva de conflictes, el plantejament del centre en la manera de treballar el desenvolupament personal i col·lectiu de cada alumne.

Aquestes accions poden anar adreçades a millorar la convivència a l'aula, al centre o a l'entorn, amb el benentès que la permeabilitat entre aquests tres àmbits d'intervenció afavoreix la transferència d'aprenentatges, valors, creences, actituds i hàbits relacionals.

També recull els mecanismes que el centre estableix a l'hora de resoldre els conflictes que es produeixen en els tres àmbits als quals s'ha fet esment (aula, centre i entorn) i de crear una atmosfera de treball i convivència segura i saludable, que és especialment rellevant per als alumnes i els grups més vulnerables, com els alumnes amb necessitats educatives específiques: alumnes amb discapacitat, alumnes amb trastorns de la conducta, alumnes nouvinguts, etc.

El document "Convivència i clima escolar" n'orienta l'organització i la gestió als centres.

Els processos d'acollida, entesa en un sentit ampli, mereixen una atenció especial dins el projecte de convivència de centre perquè poden esdevenir un element clau per a la creació de vincles, per establir un bon clima relacional i per afavorir la implicació de tothom en el centre.

L'acollida i la inclusió de tots els alumnes ha de ser una de les primeres responsabilitats i dels primers objectius del centre educatiu i dels professionals que hi treballen.

Per aconseguir aquest objectiu, el centre ha de concretar les actuacions que posa en marxa per facilitar l'adaptació dels alumnes i de les famílies que s'hi acaben d'incorporar. Aquestes orientacions fan referència, sobretot, a l'acollida dels alumnes que inicien l'escolarització, els que tenen necessitats educatives especials i els que provenen d'altres països i que han de portar a terme un procés d'adaptació emocional, escolar i d'aprenentatge de la llengua.

El centre ha de donar una resposta personalitzada a aquests alumnes per garantir-ne el benestar, l'accés al currículum i als processos de socialització, a més d'establir els criteris metodològics i els materials curriculars que faciliten la participació a les aules ordinàries des del primer moment.

Correspon al centre determinar les actuacions que es duran a terme per atendre les necessitats educatives d'aquests alumnes i les seves famílies.

7.1.6 Comissió d'atenció a la diversitat

L'[article 91](#) de la Llei d'educació estableix que entre els elements que ha de contenir el projecte educatiu del centre hi ha els procediments d'inclusió dels alumnes, a més de les altres actuacions que caracteritzen el centre, com són les prioritats i els plantejaments educatius i l'aplicació dels criteris d'organització pedagògica. Cada centre ha d'establir els principis per a l'atenció a la diversitat dels alumnes.

A fi de planificar, promoure i fer el seguiment d'actuacions que es duen a terme per atendre la diversitat de necessitats educatives dels alumnes, s'ha de constituir en cada centre una comissió d'atenció a la diversitat o òrgan equivalent, presidida, en els centres públics, pel director o directora o un altre membre de l'equip directiu i, en els centres privats, per qui designi el o la titular, amb criteris d'analogia.

Llevat que el centre aprovi una composició equivalent, convé que integrin la comissió d'atenció a la diversitat:

- el director o directora o un altre membre de l'equip directiu;
- els mestres que donen suport intensiu als alumnes (mestres d'educació especial, mestres d'audició i llenguatge i els professionals de la USEE, si n'hi ha);
- un docent amb responsabilitats en la coordinació de llengua, interculturalitat i cohesió social del centre;
- altres mestres que el centre consideri convenient;

- el professional de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) que intervé en el centre.

Corresponen a la comissió d'atenció a la diversitat, entre altres funcions, les següents:

- la concreció de criteris i prioritats per a l'atenció a la diversitat dels alumnes;
- l'organització, l'ajustament i el seguiment dels recursos de què disposa el centre per atendre la diversitat i de les mesures i suports adoptats;
- el seguiment de l'evolució dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu;
- la planificació del suport complementari en funció de les necessitats dels alumnes;
- donar el vistiplau als plans individualitzats que ha d'aprovar el director o directora i fer-ne el seguiment;
- coordinació de les mesures i els suports addicionals i intensius del centre.

7.2 Mesures i suports addicionals

El centre ha de concretar les mesures i suports addicionals per ajustar la resposta educativa de manera flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en els aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar d'alguns alumnes.

Aquestes mesures han de vincular-se a les mesures i els suports universals previstos al centre i cercar la màxima participació en les situacions educatives del centre i de l'aula.

7.2.1 Suport escolar personalitzat (SEP)

El [suport escolar personalitzat](#) (SEP) és un recurs que s'emmarca en el conjunt d'actuacions que impulsa el Departament d'Ensenyament per assolir l'èxit escolar de tots els alumnes amb la finalitat de contribuir a l'atenció de les necessitats individuals d'aprenentatge de cada nen.

És un suport flexible, temporal i preventiu, per atendre els diversos ritmes d'aprenentatge dels alumnes; també recull aspectes organitzatius i metodològics i ofereix un suport individual o en petit grup als alumnes que el necessiten.

Aquest suport pretén aconseguir que tots els alumnes desenvolupin al màxim els aprenentatges bàsics i formatius amb activitats addicionals, dins o fora de l'aula, segons escaigui, individualment o en grup, que en algunes àrees o en aspectes conductuals puguin manifestar dificultats o talents específics. Cal començar la intervenció tan bon punt s'identifiquen aquestes necessitats educatives, atès que l'actuació preventiva és la que té més possibilitats d'èxit.

És prioritari dedicar els esforços a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, la

comprensió i l'expressió orals, la comprensió lectora i l'expressió escrita, les habilitats matemàtiques i les llengües estrangeres i l'adquisició d'hàbits de treball, d'organització i d'estudi, atenent, entre d'altres, el que preceptua la Llei d'educació en matèria de drets dels alumnes ([article 21](#)), capacitats que cal desenvolupar mitjançant el currículum ([article 52](#)), l'atenció a la diversitat de ritmes d'aprenentatge dels alumnes ([article 57.6 i 7](#)) i els criteris per a l'organització pedagògica dels centres ([articles 77, 79, 82 i 83](#)), d'acord amb l'objectiu de l'escola catalana de desenvolupar un model de qualitat que afavoreixi l'èxit escolar.

Al web de la XTEC, secció Currículum i orientació > [Suport escolar personalitzat](#), hi ha un recull de recursos i materials relatiu al SEP.

Per als centres públics, la [Resolució d'11 de juny de 2013](#), de la Direcció General d'Educació Infantil i Primària, dona instruccions per a l'organització del suport escolar personalitzat.

7.2.2 Atenció als alumnes nouvinguts i als alumnes de procedència estrangera que necessiten suport lingüístic i social per accedir al currículum

L'aula d'acollida té la finalitat primera de proporcionar als alumnes nouvinguts un nivell de competència lingüística que els permeti interactuar amb l'entorn escolar i social. Per seguir el currículum, els alumnes de procedència estrangera necessiten, a més d'aquest llenguatge comunicatiu, un llenguatge acadèmic específic de les àrees curriculars. La incorporació dels alumnes procedents de sistemes educatius estrangers en qualsevol dels cursos de l'educació primària té com a referents l'edat, els coneixements i les possibilitats de progrés que el centre observi en el procés d'acollida.

Per donar resposta a totes aquestes necessitats d'accés al currículum calen, a més de les aules d'acollida, actuacions a favor de l'èxit escolar relacionades amb el suport lingüístic i social als alumnes de procedència estrangera que, incorporats plenament a l'aula ordinària, encara necessiten suports específics per seguir el currículum.

Per tant, en funció de les característiques dels alumnes d'origen estranger, els centres han de donar la resposta organitzativa més adequada per garantir el seu aprenentatge de la llengua, l'accés al currículum i als processos de socialització i establir els criteris metodològics i els materials curriculars que en facilitin la integració a les aules ordinàries des del primer moment.

Correspon al centre determinar les actuacions que es duran a terme per atendre les necessitats educatives d'aquests alumnes, així com les formes organitzatives i els criteris metodològics que es considerin més apropiats en cada cas.

Alumnes nouvinguts

Es considera alumne nouvingut l'alumne d'origen estranger que s'incorpora per primera vegada al sistema educatiu en un moment posterior a l'inici de l'educació primària, en els darrers vint-i-quatre mesos o, excepcionalment, quan s'hi ha incorporat en els darrers trenta-sis mesos i procedeix d'àmbits lingüístics i culturals molt allunyats del

català.

Davant el xoc emocional que en aquests alumnes pot representar l'arribada a un entorn social i cultural completament nou, el centre ha de preveure mesures específiques perquè puguin sentir-se ben acollits i percebre el respecte envers la seva llengua i cultura. Cal organitzar els recursos i les estratègies adequats perquè, el més ràpidament possible, puguin seguir amb normalitat la programació de l'aula i adquirir l'autonomia personal dins l'àmbit escolar o social.

Acollida i inclusió dels alumnes nous

L'acollida i la inclusió escolar de tots els alumnes ha de ser una de les primeres responsabilitats i dels primers objectius del centre educatiu i dels professionals que hi treballen. Per aconseguir aquest objectiu, particularment pel que fa als alumnes nous, correspon al centre educatiu:

- Proporcionar a les famílies la informació adequada sobre el sistema escolar a Catalunya: funcionament del centre, tractament i ús de les llengües, recursos al seu abast, tant al centre com a l'entorn, possibilitat de sol·licitud d'ajuts, procés d'integració escolar i social de l'alumne al centre, adquisició dels aprenentatges, etc.
- Garantir una comunicació eficient amb la família per copsar les necessitats de l'alumne (físiques, afectives, emocionals, cognitives, socials, etc.). El centre pot utilitzar el servei de traducció i sol·licitar la presència d'un traductor o intèrpret quan l'alumne i la família desconeixin les dues llengües oficials a Catalunya. Tant les entrevistes inicials com el seguiment poden fer-se en sessions individuals o en grup. Els centres educatius disposen d'un espai web amb recursos en diverses llengües per facilitar la comunicació amb les famílies.
- Fer l'avaluació inicial de l'alumne utilitzant la llengua familiar o d'escolarització prèvia, en la mesura que sigui possible. Existeix un espai web amb proves d'avaluació inicials en les llengües d'origen més freqüents en el nostre sistema educatiu.
- Vetllar per una correcta adscripció de nivell i grup, preferentment al que li correspongui per l'edat cronològica o a un nivell inferior com a màxim.
- Garantir el traspàs d'informació al tutor o tutora i a l'equip docent.
- Atendre les necessitats afectives, emocionals i relacionals derivades dels processos migratoris i reforçar la tutoria per potenciar l'autoestima i proporcionar l'orientació escolar necessària.
- Afavorir el manteniment de la llengua familiar en els àmbits que li són propis, per

tal de valoritzar i reconèixer la diversitat lingüística i cultural com una riquesa col·lectiva de la comunitat educativa.

Aula d'acollida

En els centres que en disposin, l'aula d'acollida ha d'esdevenir un punt de referència i un marc de treball obert amb una interacció constant amb la dinàmica del centre; ha de permetre una atenció emocional i curricular personalitzada i l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana, a més de proporcionar a l'alumne nouvingut l'atenció adequada a les necessitats i progressos relacionals i lingüístics, com a complement del treball del seu grup classe.

La metodologia de l'aula d'acollida ha de tenir en compte l'organització dels aprenentatges de manera globalitzada, l'existència d'activitats funcionals, el foment del treball cooperatiu i l'establiment de relacions personals positives, sempre tenint com a punt de referència ajudar els alumnes a accedir als currículums de totes les àrees en les millors condicions possibles.

És convenient que l'horari de l'aula d'acollida no interfereixi amb el de les àrees que l'alumne nouvingut pot compartir amb els companys de l'aula ordinària amb similars oportunitats d'èxit, i que la durada de l'assistència disminueixi a mesura que avanci en el seu aprenentatge. Cal la interacció amb la resta dels alumnes del grup classe per facilitar el seu procés de socialització.

Cap alumne no ha d'estar totes les hores lectives a l'aula d'acollida. Una opció recomanable és que hi faci, com a màxim, la meitat de l'horari lectiu setmanal. El pas de l'alumne nouvingut a l'aula ordinària demana molta coordinació i una atenció educativa que incrementi progressivament els aprenentatges, però amb el suport suficient per assegurar l'èxit escolar.

Pel caràcter obert de l'aula, els alumnes han de poder incorporar-s'hi en qualsevol moment del curs, i també s'ha de poder decidir la reincorporació d'un alumne a l'aula ordinària en el moment que es consideri més adient.

El nombre de mestres que intervé a l'aula d'acollida ha de ser reduït.

El recurs de l'aula d'acollida ha d'estructurar-se de manera flexible, en funció de les necessitats dels alumnes que ha d'atendre, i ha de tenir en compte la cultura organitzativa de cada centre. Això implica la possibilitat d'atendre alumnes en grups diversos, en funció de l'escolarització prèvia, la llengua d'origen o altres característiques que puguin determinar necessitats educatives específiques diferenciades. Es recomana que el nombre màxim d'alumnes que treballa simultàniament en cada grup se situï a l'entorn dels 10.

És important recordar que l'usuari habitual de l'aula d'acollida ha de ser l'alumne nouvingut que s'ha incorporat al centre a partir del tercer curs d'educació primària.

Convé que els mestres de l'aula d'acollida tinguin experiència docent i domini de les tecnologies de la informació i la comunicació. D'entre aquests mestres, el director o

directora del centre en nomenarà el tutor o tutora responsable. Si cal, cal preveure un assessorament i un pla de formació específic per als mestres que intervenen en aquesta aula.

Correspon al tutor o tutora del grup classe ordinari, com a responsable del seguiment dels alumnes, vetllar especialment per l'assoliment progressiu de les competències bàsiques de l'alumne que assisteix durant una part del seu horari escolar a l'aula d'acollida i per la coordinació, a aquest efecte, amb el tutor o tutora d'aquesta aula.

Adaptacions del currículum per als alumnes nouvinguts

L'aprenentatge de la llengua vehicular de l'escola és una de les primeres necessitats de l'alumne que, sense conèixer-la, s'incorpora als centres educatius de Catalunya. Per això, a més de les activitats docents dedicades directament a l'ensenyament de la llengua catalana, tota la comunitat educativa ha de vetllar especialment per facilitar-ne l'aprenentatge.

L'especificitat del procés d'aprenentatge d'aquest alumne fa necessària l'elaboració d'un pla individualitzat (PI). Per a més informació, vegeu el [web de l'XTEC](#).

El pla individualitzat ha de recollir la informació obtinguda amb l'avaluació inicial de l'alumne nouvingut, ha de prioritzar les necessitats educatives que cal treballar i ha d'establir els mecanismes de planificació, seguiment i avaluació del procés d'acceleració del seu aprenentatge, la qual cosa li ha de permetre incorporar-se plenament, al més aviat possible, a la dinàmica habitual de l'aula ordinària. I tot això s'ha de fer tenint en compte la diversitat dels alumnes, la corresponsabilitat de tots els agents que intervenen en el seu aprenentatge i l'aplicació de criteris de coherència, pel que fa a la planificació curricular de les àrees.

El pla individualitzat per a l'alumne nouvingut ha d'explicitar les seves característiques o la situació, les prioritats educatives, la proposta curricular i els emplaçaments en què es durà a terme, així com els criteris per al seguiment i l'avaluació dels aprenentatges. Cal preveure la dotació dels suports necessaris amb tots els recursos del centre per als alumnes amb una escolarització prèvia deficient.

Avaluació dels alumnes nouvinguts

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes nouvinguts s'ha de dur a terme amb relació als criteris d'avaluació recollits al seu pla individualitzat.

Mestres tutors de l'aula d'acollida

El tutor o tutora de l'aula d'acollida és el referent més clar per a l'alumne nouvingut, però és responsabilitat de tota la comunitat escolar la resposta que s'ofereix a aquest alumne perquè s'integri plenament al centre.

És desitjable que el tutor o tutora de l'aula d'acollida sigui un mestre o mestra amb destinació definitiva en el centre. Excepcionalment, la designació pot recaure en un mestre o mestra que hi exerceix transitòriament o provisionalment, quan així ho decideixi motivadament el director o directora del centre.

La jornada lectiva del tutor o tutora de l'aula d'acollida s'ha de dedicar prioritàriament a

la docència amb els alumnes nouvinguts.

Corresponen al tutor o tutora de l'aula d'acollida, amb les adaptacions i matisacions específiques que cada centre pugui decidir, les funcions següents:

- Coordinar l'avaluació inicial i col·laborar en l'elaboració dels plans individualitzats, d'acord amb les necessitats educatives de cada un dels alumnes respecte al seu procés d'ensenyament i aprenentatge.
- Gestionar l'aula d'acollida: planificar recursos i actuacions, programar les seqüències d'aprenentatge, aplicar les metodologies més adequades i avaluar processos i resultats.
- Aplicar metodologies i estratègies d'immersió lingüística per a l'adquisició de la llengua.
- Facilitar, en la mesura que sigui possible, l'accés dels alumnes nouvinguts al currículum del seu nivell.
- Promoure la integració dels alumnes nouvinguts a les aules ordinàries de referència.
- Col·laborar en la sensibilització i introducció de l'educació intercultural en el procés educatiu dels alumnes nouvinguts.
- Coordinar-se amb els professionals especialistes dels serveis educatius.
- Participar en les reunions dels equips docents i comissions d'avaluació, per coordinar actuacions i fer el seguiment dels alumnes a fi d'assegurar la coherència educativa.

Alumnes d'origen estranger que necessiten suport lingüístic i social

Els alumnes de d'origen estranger són els que no es poden considerar estrictament nouvinguts, les necessitats específiques dels quals deriven de les limitacions en el domini de la llengua vehicular necessari per accedir als aprenentatges i en la possible manca de referents culturals i de coneixements previs que els permetin seguir amb normalitat els continguts curriculars. En concret, els alumnes d'origen estranger que poden necessitar suport lingüístic i social són els que es troben en alguna de les situacions següents:

- Alumnes de 1r i 2n de primària no castellanoparlants que han iniciat l'escolarització a Catalunya però que tenen un coneixement molt limitat de les dues llengües oficials i que, per tant, necessiten un suport específic en l'àmbit lingüístic i relacional, especialment pel que fa a la llengua oral.
- Alumnes de cicle mitjà i cicle superior de primària no castellanoparlants que s'han incorporat tardanament al sistema educatiu i no tenen com a llengua familiar cap de les llengües oficials de Catalunya. Tot i que es tracti d'alumnes que han superat els dos anys o, excepcionalment, els tres anys d'estada a l'aula d'acollida, encara es troben en procés d'assolir el domini del llenguatge acadèmic que es necessita per accedir al currículum.

- Alumnes de cicle mitjà i cicle superior de primària i d'ensenyament secundari obligatori d'origen estranger que, tot i haver estat escolaritzats a Catalunya en algun moment, han fet posteriorment part de l'escolarització en un altre estat. Es prioritzarà l'atenció als alumnes no castellanoparlants.

Alumnes d'origen estranger que s'incorporen al sistema educatiu de Catalunya a l'ensenyament postobligatori

En el cas dels alumnes d'educació infantil, es considera que els objectius previstos al currículum, com ara l'estimulació de la llengua oral i la descoberta del codi lectoescriptor, ja donen resposta a les necessitats dels alumnes d'origen estranger. No obstant això, també es proposen estratègies específiques de suport per a aquesta etapa, especialment pensades per a alumnes que provenen de famílies no castellanoparlants.

L'objectiu principal amb aquests alumnes ha de ser proporcionar-los les competències perquè puguin seguir de manera normalitzada el currículum. Per tant, correspon al centre educatiu el següent:

- Informar la família de com pot intervenir en la millora dels aprenentatges dels alumnes i en la seva participació social (activitats extraescolars, biblioteques públiques, activitats de lleure, etc.).
- Avaluar i fer un seguiment del nivell de competència comunicativa dels alumnes, de manera que es puguin atendre les seves necessitats a partir del domini de la llengua vehicular que demostrin.
- Afavorir i accelerar el procés d'adquisició de les competències lingüístiques, tant pel que fa al llenguatge comunicatiu com a la llengua d'ús acadèmic, ja que l'objectiu és que els alumnes millorin en el domini de la llengua i en l'assoliment dels continguts curriculars de totes les àrees.
- Atendre, a més de les necessitats lingüístiques, les necessitats afectives, emocionals, cognitives i educatives que puguin derivar de la incorporació tardana al centre o d'iniciar l'escolaritat sense tenir la suficient competència en la llengua vehicular dels aprenentatges i que poden comportar risc d'exclusió.

Suport lingüístic i social

Aquest suport és una actuació específica del centre per donar resposta a les necessitats educatives dels alumnes que es troben en alguna de les situacions esmentades en el punt anterior; en conseqüència, s'adreça a facilitar el treball de les àrees i a millorar el domini de la llengua, d'acord amb el marc curricular de referència que s'estableix per a la resta d'alumnes de la seva edat i grup ordinari, prioritzant l'adquisició de les habilitats comunicatives.

El suport lingüístic i social s'implementa mitjançant el suport a les activitats programades a l'aula ordinària i, per tant, s'ha de basar en la cooperació i la informació

compartida entre els docents de l'equip que atén l'alumne, proporcionant un entorn on els alumnes puguin assolir els coneixements de la llengua d'aprenentatge i els continguts de les àrees, i consolidar els espais de relació i integració escolar i social.

El professorat destinat al suport lingüístic i social, quan escaigui, s'ha de vincular a les dotacions addicionals que tenen els centres en funció de la seva complexitat -algunes de les quals es poden orientar, totalment o parcialment a atendre els alumnes de procedència estrangera que presenten dificultats per seguir el currículum a l'aula ordinària. De la mateixa manera, els centres que no tenen alts nivells de complexitat poden orientar la tasca d'alguns docents de la plantilla a acompanyar específicament el procés d'aprenentatge d'aquest alumnat, especialment els mestres que tenen acreditat el perfil professional d'immersió i suport lingüístic. Les funcions d'aquests docents són les següents;

- Avaluar el nivell de domini de la llengua dels alumnes que necessiten suport lingüístic i social.
- Col·laborar en l'elaboració dels plans individualitzats i, si escau, d'acord amb les necessitats educatives de cada un dels alumnes respecte al seu procés d'ensenyament i aprenentatge i d'integració social.
- Participar en la gestió i organització del suport lingüístic, conjuntament amb els òrgans de direcció i la resta de docents del centre.
- Conjuntament amb l'equip docent, programar els suports i aplicar les metodologies més adequades per afavorir l'accés al currículum i la millora del domini de la llengua vehicular dels aprenentatges.
- Aplicar i promoure enfocament basats en l'aprenentatge integrat de llengua i continguts.
- Promoure la participació dels alumnes de procedència estrangera en totes les activitats del centre i la participació en activitats educatives de lleure educatiu de l'entorn.
- Col·laborar en la sensibilització i introducció de l'educació intercultural en el centre educatiu.
- Valorar i reconèixer les llengües familiars dels alumnes i la diversitat lingüística.
- Facilitar la construcció d'identitats múltiples.
- Coordinar-se amb els docents responsables de llengua, interculturalitat i cohesió social del centre o figures equivalents i amb els professionals especialistes dels serveis educatius.
- Participar en les reunions dels equips docents i comissions d'avaluació, per coordinar actuacions i fer el seguiment dels alumnes per assegurar la coherència educativa.

Els continguts lingüístics que cal prioritzar són els següents:

- Els recursos que permeten als alumnes interactuar en les situacions habituals a l'escola.
- Les estructures discursives pròpies de les matèries relacionades amb les habilitats

cognitives (descriure, argumentar, sintetitzar, etc.).

- Les habilitats relacionades amb la comprensió i l'expressió orals i escrites. En el cicle inicial s'ha de prioritzar el treball de la llengua oral.
- El vocabulari clau relacionat amb els àmbits de coneixement.
- Les dificultats associades a les diferències de referents culturals i a la manca coneixements previs que calen per adquirir coneixements nous.

A més del coneixement de les àrees, l'alumne ha de progressar en el coneixement de la llengua amb l'objectiu final que pugui utilitzar-la en totes les activitats d'aprenentatge i en tots els entorns (dins i fora de l'escola) de forma autònoma i sense suports específics. En aquest sentit, cal potenciar la llengua d'ús, facilitant la participació d'aquests alumnes en activitats en llengua catalana de l'entorn.

D'altra banda, l'èxit educatiu d'aquests alumnes depèn de la capacitat inclusiva del centre i, per tant, cal avançar cap a un plantejament intercultural on siguin visibles tots els alumnes i es puguin sentir reconeguts.

Els centres que desenvolupen activitats extraescolars per a l'aprenentatge de llengües i cultures dels alumnes (àrab, xinès, romanès, portuguès, etc.) han de preveure espais de coordinació entre els professors del centre i els professors que imparteixen aquestes activitats amb l'objectiu de vetllar per una metodologia comuna, pel reconeixement de les llengües d'origen i la contribució al desenvolupament de la consciència intercultural dels alumnes i del respecte a la diversitat.

Des d'un plantejament intercultural, els aspectes que cal tenir en compte a l'hora de la planificació didàctica són els següents:

- El bagatge lingüístic i cultural dels alumnes.
- La visibilitat en les activitats de la pluralitat cultural de l'aula.
- El respecte a la diferència en un marc de valors comuns.
- El desenvolupament d'identitats múltiples.

El suport lingüístic i social s'estructura en funció de les característiques dels alumnes que s'han d'atendre i d'acord amb la cultura organitzativa de cada centre. Cal preveure la continuïtat, si escau, de l'aula d'acollida amb les actuacions de suport lingüístic i social.

Algunes formes organitzatives per proporcionar suport lingüístic i social són els agrupaments flexibles reduïts, l'atenció individualitzada i la tutoria entre iguals. En el cas que s'organitzin agrupaments d'alumnes fora de l'aula ordinària, es recomana que el nombre d'alumnes del grup no sigui superior a 10. En cap cas, aquesta modalitat pot suposar que l'alumne rebi més del 20% de l'horari lectiu fora de l'aula ordinària ni que faci més de la meitat de les hores d'una àrea fora d'un grup ordinari.

Les metodologies i estratègies docents són les pròpies dels programes d'immersió, el tractament integrat de llengua i continguts i, en general, totes les que s'orienten a proporcionar suports complementaris per aconseguir que els alumnes que no tenen com a llengua familiar la llengua de l'escola assoleixin uns mateixos objectius. Les activitats d'aprenentatge cooperatiu són especialment adequades en aquest context ja

que afavoreixen la interacció entre els iguals, el desenvolupament de les habilitats socials i permeten que els alumnes treballin activitats diferents però amb objectius comuns. Igualment són adequades les actuacions que s'adrecen a avançar els continguts que es treballaran a l'aula ordinària.

Es poden trobar orientacions i recursos per proporcionar suport i per al seguiment al [web de l'XTEC](#) sobre el suport lingüístic i social als alumnes d'origen estranger.

7.2.3 Atenció als alumnes que pateixen malalties prolongades

La [Resolució EDU/3699/2007](#), de 5 de desembre, aprova les instruccions per establir el procediment per tal que l'alumne que pateix malalties prolongades pugui rebre atenció educativa domiciliària per part de professors del Departament d'Ensenyament.

Els infants o joves que a causa d'una malaltia requereixen hospitalització i no poden seguir temporalment els estudis en el centre educatiu, poden rebre atenció educativa a les aules hospitalàries dels hospitals generals amb llits de pediatria, on se'ls ofereixen activitats específiques adaptades a l'estat clínic i al temps d'estada. L'objectiu d'aquesta atenció és fomentar el desenvolupament integral, donar continuïtat al procés d'aprenentatge i facilitar el retorn a l'escola un cop hagin rebut l'alta mèdica.

Així mateix, en els períodes de convalescència superiors als 30 dies, l'alumne pot rebre atenció educativa a domicili ([centres del Departament](#) i [centres d'altres titularitats](#)). En aquest supòsit, cal garantir la permanència d'un membre de la família durant l'atenció del mestre de suport. El docent que fa l'atenció domiciliària s'ha de coordinar amb el professor o professora del centre que tutela el procés d'aprenentatge i, si convé, amb els docents del centre hospitalari, amb la finalitat de fer el seguiment de l'alumne.

7.3 Mesures i suports intensius per als alumnes amb necessitats educatives especials

Les mesures i suports intensius són específics i adaptats a la singularitat dels alumnes amb necessitats educatives especials i han de permetre ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i sense límit temporal. Sempre que s'apliquin mesures i suports intensius cal elaborar un pla individualitzat (PI).

7.3.1 Plans Individualitzats (PI)

El pla individualitzat (PI) és un document que recull les reflexions i la presa de decisions dels equips docents –amb la col·laboració de la família i la implicació de l'alumne– sobre la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars i complexes de determinats alumnes.

El pla individualitzat ha de ser una eina àgil i funcional i ha de recollir la planificació de

mesures i suports, les estratègies metodològiques, els criteris d'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumne i l'evolució personal, tot establint objectius de treball compartits amb les famílies i amb la implicació de l'alumne.

Correspon a la direcció dels centres, amb el vistiplau de la comissió d'atenció a la diversitat, aprovar els PI i facilitar la coordinació i col·laboració dels professionals que intervenen en l'atenció educativa de l'alumne, com també vetllar perquè es compleixin.

El tutor o tutora, amb la col·laboració de l'equip docent –i, si escau, amb l'assessorament dels serveis educatius i prenent en consideració els informes dels altres professionals– és qui ha d'elaborar i fer-ne el seguiment i actuar com a principal interlocutor amb els pares o tutors legals, els quals, fent partícip l'alumne, han de col·laborar en l'elaboració dels acords presos i en el seguiment.

El PI s'ha d'elaborar de manera prescriptiva:

- Per als alumnes que presenten necessitats educatives especials.
- Per als alumnes nous que s'incorporen tardanament al sistema educatiu a Catalunya i per als alumnes de procedència estrangera que necessiten suport lingüístic per seguir el currículum ordinari.
- Per als alumnes en edat escolar obligatòria que, per motius diversos, no poden assistir a l'escola regularment.
- Per als alumnes a qui es modifica la durada dels estudis de qualsevol etapa.
- Per als alumnes que es consideri que per a l'assoliment de les competències bàsiques de l'etapa són insuficients les adaptacions incorporades en la programació ordinària i les mesures de reforç o ampliació previstes i que es decideixi utilitzar criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell corresponen.

En qualsevol d'aquests casos, el PI s'ha d'elaborar en el termini màxim de dos mesos des del moment que se'n detecta la necessitat.

Per a l'elaboració dels plans individualitzats es pot consultar el web de la XTEC, secció Currículum i orientació > Atenció a la diversitat > Alumnes > [Plans individualitzats](#).

Si l'evolució de l'alumne ho aconsella, el tutor o tutora pot proposar la finalització del pla individualitzat, amb l'acord de l'equip que el porta a terme i un cop s'ha escoltat la família.

Si l'equip docent sol·licita raonadament la finalització del PI, el tutor o tutora n'ha d'informar la comissió d'atenció a la diversitat (CAD) o òrgan equivalent i concloure'l, amb el vistiplau del director o directora. La decisió motivada de finalitzar un pla individualitzat l'ha de prendre i signar el director o directora, i deixar constància en l'expedient acadèmic de l'alumne del coneixement de la família.

En cas que la família o els tutors legals sol·licitin l'elaboració o la finalització del PI, se n'ha d'informar la CAD, a través del tutor o tutora.

7.3.2 Unitats de suport a l'educació especial (USEE)

Les unitats de suport a l'educació especial (USEE) o el suport intensiu a l'educació inclusiva són dotacions extraordinàries de professionals que s'incorporen a les plantilles d'escoles, centres d'educació secundària i instituts-escola, com a recursos intensius i conjunturals que se sumen als recursos d'atenció a la diversitat universals i addicionals que els centres ja disposen.

Contribueixen a l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials derivades de limitacions molt significatives, tant en el funcionament intel·lectual com en la conducta adaptativa, que requereixen al llarg de tota la seva escolaritat de mesures i suports intensius per poder relacionar-se, participar i aprendre en entorns ordinaris del centre i de la comunitat on viuen. Aquestes unitats han d'atendre un màxim de 10 alumnes i un mínim de 5.

En el cas que el centre disposi d'aquest recurs, el Departament d'ensenyament assigna el nombre de professionals adients per a l'atenció dels alumnes.

La proposta d'escolarització respon al dictamen i/o informe de reconeixement de necessitats educatives especials i/o necessitats específiques de suport educatiu elaborat per l'EAP per als alumnes escolaritzats des de 2n cicle educació infantil fins a 4rt ESO, al llarg de l'escolarització i en qualsevol etapa, amb continuïtat, si s'escau, a secundària.

La proposta de suport USEE/SIEI orienta la intensitat de suport i la resposta educativa que queda recollit en el seu pla individualitzat.

L'atenció dels alumnes que reben aquest suport és responsabilitat de tot l'equip docent i en concret del tutor o tutora del grup de referència. L'alumne ha d'anar al seu grup de referència, i és aquest espai que ha d'adaptar-se a la necessitat de l'alumne entenent que el lloc natural d'aprenentatge dels alumnes amb suport USEE o SIEI és l'aula ordinària. És en aquest context i en funció de les necessitats detectades que cal planificar la intensitat i el tipus de suport que necessita.

El fet de disposar puntualment, com a recurs, d'un espai específic o compartit de grup reduït ha d'anar acompanyat d'una planificació que justifiqui la tasca educativa vinculada a l'activitat ordinària i planificar el moment de la retirada de la mesura.

Els centres als quals s'assigna aquesta dotació en el curs 2017-2018 han de:

- Incorporar aquest nou recurs en el projecte educatiu de centre .
- Establir, mitjançant l'equip directiu, criteris d'assignació de tutories en què hi ha matriculats alumnes que reben aquest suport tenint en compte l'experiència i les bones pràctiques educatives.
- Planificar i garantir l'acollida dels alumnes que reben aquest suport (de nova incorporació) i les seves famílies així com dels nous professionals dins del pla d'acollida del centre.
- Assegurar que el tipus i la intensitat de les mesures i suports que el centre concreta garanteix la presència, participació i aprenentatges valuosos de tots els

alumnes amb NEE en el marc del seu grup classe i en la vida del centre.

- Afavorir que els suports dins l'aula en les activitats d'aprenentatge, es planifiquen en el marc de metodologies participatives.
- Organitzar l'espai i el temps escolar inclosos dins i fora l'aula (entrades i sortides, patis, moments de transició, sortides escolars, etc.) amb els suports necessaris en funció de les necessitats detectades per evitar barreres d'accés a l'aprenentatge i afavorir la participació i socialització.
- Garantir que l'atenció dels alumnes susceptibles de rebre aquest suport estigui inclosa en el marc de totes les mesures d'atenció a la diversitat del centre.
- Garantir la coordinació de l'equip de professionals especialistes de suport a la inclusió (MEE, MALL, educador d'EE, etc.) i amb la resta de l'equip docent.
- Planificar i fer claustres o altres reunions de sensibilització i seguiment del recurs.
- Facilitar la coordinació de l'equip docent amb els serveis educatius o professionals externs (CDIAP, CSMIJ, CREDA, o d'altres) que atenen alumnes que gaudeixen d'aquest suport.
- Presentar el recurs i les bones pràctiques així com els projectes d'intervenció a la comunitat educativa (reunions d'inici de curs, reunions de consell escolar, jornada de portes obertes, etc.).

7.3.3 Provisió de suport dels centres d'educació especial als centres ordinaris i escolaritat compartida

Els centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR) poden oferir suport als centres ordinaris que el Departament determini per orientar i concretar les actuacions més ajustades a les necessitats educatives dels alumnes i desenvolupar programes específics de suport a la seva escolarització, sempre en coordinació amb els equips directius i els serveis educatius. Els programes específics de suport a l'escolarització poden ser de dos tipus:

- a) De col·laboració en l'atenció directa als alumnes amb necessitats educatives especials en coordinació amb el tutor o tutora, l'equip docent de l'alumne i els serveis educatius.
- b) D'aplicació de programes d'estimulació de la comunicació i el llenguatge, les habilitats adaptatives, l'autoregulació emocional o altres.

Els docents de centres d'educació especial que desenvolupen els programes de suport a la inclusió en els centres ordinaris esdevenen un suport intensiu per a aquests i s'organitzen de manera coordinada amb les mesures universals i addicionals planificades del centre i d'acord amb el seu projecte educatiu.

En el document "L'educació bàsica als centres d'educació especial" trobareu la informació relacionada amb la provisió del recurs i el procediment per determinar els alumnes que han de rebre suport.

En algunes ocasions, la resposta educativa d'alguns alumnes amb necessitats

educatives especials pot requerir la participació en projectes educatius del centre d'educació especial i del centre ordinari amb l'objectiu de proporcionar una atenció especialitzada o d'afavorir la socialització, la interacció i la comunicació entre iguals. Aquesta proposta es formalitza en un dictamen d'escolarització i es concreta en el seu pla individualitzat, d'acord amb la família i amb l'autorització prèvia dels serveis territorials i, en el seu cas, del Consorci d'Educació de Barcelona.

El pla individualitzat de l'alumne ha d'estar elaborat per l'equip de professionals d'atenció directa dels dos centres, conjuntament amb l'EAP, i ha de garantir la coherència i la complementarietat de les programacions, les mesures i els suports. Aquest seguirà els mateixos criteris i procediments que s'estableixen amb caràcter ordinari. El tutor o tutora del centre que té la matrícula i custòdia de l'expedient de l'alumne és qui lidera i coordina el PI i el principal interlocutor amb la família.

L'alumne amb necessitats educatives especials, que s'escolaritza de manera compartida entre un centre ordinari i un centre d'educació especial, consta registrat al RALC en cadascun d'aquests centres, tot i que la matrícula i custòdia de l'expedient correspon al centre on tingui més permanència, d'acord amb la corresponent resolució del director o directora dels serveis territorials i a la ciutat de Barcelona, de la gerent del Consorci d'Educació de Barcelona, i tal com disposa el [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a alumnes amb necessitats educatives especials.

Tal com estableix la [Resolució ENS/406/2017](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2017-2018, pels alumnes que s'escolaritzen de manera compartida entre un centre ordinari i un centre d'educació, aquesta escolarització no pot comportar el trasllat de l'alumne entre els dos centres durant l'horari lectiu.

7.3.4 Aules integrals de suport (AIS)

L'aula/programa integral de suport (AIS) és un recurs educatiu i terapèutic singular que té com objectiu proporcionar, de forma temporal, una atenció integral i intensiva.

L'AIS s'adreçada a alumnes amb necessitats educatives especials associades a trastorns mentals greus que necessiten suport integral i intensiu de forma temporal per poder assolir l'equilibri i el benestar personal suficient pel retorn als contextos escolars ordinaris. En comú, els alumnes presenten alteracions en el comportament motivades per problemes psicopatològics que no són reactius a una situació puntual, ni prenen forma de rebuig escolar de base sociocultural i que provoquen deteriorament de la seva vida personal, escolar i social. En alguns casos amb dificultats per vincular-se als serveis sanitaris.

S'emmarca en els acords de col·laboració entre el Departament d'Ensenyament i el Departament de Salut per donar suport i assessorament als professionals de l'àmbit educatiu que atenen la població infantil i juvenil amb trastorns mentals greus i trastorns de conducta.

Cada AIS pot donar resposta a un conjunt de fins a 16 alumnes que s'han d'organitzar en grups de 4 a 6 alumnes. L'organització d'aquests grups pot contemplar diferents modalitats d'atenció d'acord amb les característiques educatives i clíniques dels alumnes. Cada AIS ha de tenir un grup d'alumnes com a mínim i quatre com a màxim.

Les AIS es constitueixen com a espais autònoms i independents que depenen administrativament de centres d'educació especial o de centres ordinaris.

La incorporació a l'AIS està condicionada a l'elaboració d'un dictamen de l'EAP, d'un informe clínic del CSMIJ de referència i d'un pla individual que doni resposta a les necessitats educatives, terapèutiques i socials de l'alumne, amb la conformitat dels pares o tutors legals de l'alumne i del mateix alumne, amb el vist i plau de la Inspecció i la resolució del director dels Serveis territorials o del gerent en el cas del Consorci d'Educació de Barcelona.

Si un alumne no disposa d'informe del CSMIJ per negativa personal o familiar a vincular-s'hi, cal establir procediments per a l'avaluació en el context educatiu i la valoració de la conveniència clínica de rebre suport a l'AIS.

Cada servei territorial ha de crear una comissió de seguiment territorial per coordinar el procés d'incorporació dels alumnes que han de rebre suport de les AIS i per fer el seguiment i l'avaluació del recurs.

El projecte d'atenció integral s'ha d'avaluar periòdicament i s'han d'introduir les millores necessàries per assegurar la idoneïtat de l'atenció educativa i terapèutica a l'evolució i situació dels alumnes.

9 Normativa d'aplicació (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil i primària)

- Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106 de 4.5.2006), [articles 71-77](#)
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), [articles 20, 21, 52, 57.6 i 7, 77, 79, 81, 82 i 83, 91](#)
- [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials (DOGC núm. 2528, de 28.11.1997)
- [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil (DOGC núm. 5216, de 16.9.2008)
- [Decret 102/2010](#), de 10 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)
- [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (DOGC núm. 6900, de 26.6.2015)
- [Ordre EDU/484/2009](#), de 2 de novembre, del procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil

(DOGC núm. 5505, de 13.11.2009)

- [Ordre ENS/164/2016](#), de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària. (DOGC núm. 7148, de 23.6.2016)
- [Resolució EDU/3699/2007](#), de 5 de desembre, per la qual s'aproven les instruccions per establir el procediment per tal que l'alumnat que pateixi malalties prolongades pugui rebre atenció educativa domiciliària per part de professorat del Departament d'Educació (DOGC núm. 5029, de 14.12.2007)
- [Resolució d'11 de juny de 2013](#), de la Direcció General d'Educació Infantil i Primària que ordena l'organització del Suport Escolar Personalitzat en els centres d'educació infantil i primària.
- [Resolució ENS/505/2016](#), de 25 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2016-2017 (DOGC núm. 7073, de 7.3.2016), modificada per la [Resolució 734/2016](#), de 18 de març (DOGC núm. 7087, de 29.3.2016)
- [Resolució ENS/406/2017](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2017-2018 (DOGC núm. 7324, de 8.3.2017)